

УДК 37.015.3:159.922.7

Поліщук К. В.

група 4271, Національний університет кораблебудування імені адмірала
Макарова (Миколаїв), katya_polishyk@ukr.net

Ткаченко А. В.

викладач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, Національний
університет кораблебудування імені адмірала Макарова (Миколаїв),
ya.nastasiya91@yandex.ua

БУЛІНГ ЯК ПОШИРЕНА ПРОБЛЕМА ШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Стаття присвячена освітленню проблеми булінгу в Україні, яка останнім часом є дуже поширеною. В статті описанні основні причини та засоби дитячої агресії та запропоновані дії для захисту дитини від цього насильства.

Ключові слова: булінг, насильство, агресія, психолог, дитина.

The article is devoted to the coverage of the problem of booting in Ukraine, which has recently become very widespread. The article describes the main causes and means of child aggression and proposes actions to protect the child from this violence.

Key words: bullying, violence, aggression, psychologist, child.

Постановка проблеми. Тема цькування виникла дуже давно, як на території Канади, Америки, Росії, Європі та і в Україні.

З кожним роком чисельність дітей, що цькують та тих, що страждають від цькувань збільшується. Батьки, відправляючи своїх дітей до шкільних закладів, хвилюється, чи зазнає їхня дитина насильства, і якщо так, як їй допомогти.

Метаю статті є визначення поняття «булінг», його видів та шляхів налагодження стосунків без застосування агресії.

Для досягнення мети потрібно виконати низку **завдань**:

- визначити основні причини та цілі булінгу;
- розглянути форми булінгу;
- визначити заходи для зменшення насильства у школі.

Виклад основного матеріалу. Насильство в стінах школи – одна з головних проблем сучасного світу.

В Україні, за даними Міністерства юстиції України, в 2017 р. тиск однолітків на собі відчули 67% українських школярів, а жертвою насилля ставала кожна 4 дитина. Практично в кожному класі є дитина, яка зазнає агресії від певної особи, або від групи осіб [1].

Цього року Верховною Радою України від 18.09.2018 р. було опубліковано Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу», де дано визначення терміну булінг. Відповідно до цього законопроекту в Україні офіційно зазначено: «Булінг, тобто моральне, або фізичне насильство, агресія, у будь-якій формі, або будь-які інші дії, вчинені з метою викликати страх, тривогу, підпорядкувати особу своїм інтересам, що мають ознаки свідомого жорстокого ставлення» [2].

Вперше розкриття терміну «булінг» було зроблено ще на початку XX ст. англійським журналістом Адамсом. А досліджувати дитячу жорстокість в школі розпочав норвезький учений Д. Ольвеус, він вивчав це явище шкільному класі, де один з учнів мав постійні цькування та напади з боку певної особи або певної групи осіб [3].

Одними з характеристик булінга є те, що проявлятися агресія може навіть тоді, коли відсутні причини для суперечок, конфліктів. А ціллю кривдника є образити почуття, залякати, знизити самооцінку опонента.

Шкільна жорстокість може бути проявленою в наступних формах:

- фізичний булінг – завдання ударів, штовхання, пошкодження або крадіжка власності;
- словесний булінг глузування або висловлювання, якими ображається стать, раса або сексуальна орієнтація;
- соціальний булінг – виключення інших із групи чи розповсюдження пліток або чуток.

З розвитком технологій, появою гаджетів, у кожного школяра з'явилася ще одна форма булінгу – електронна, розповсюдження негативних висловлювань та образливих коментарів на просторах Інтернету, в соціальних мережах [4].

Завдяки спостереженням Д. Ольвеус, який першим досліджував ролі учасників булінгу, їх можна розділили на наступні групи: булер (дитина, що є агресором щодо інших), жертва (дитина, над якою здійснюється насильство), спостерігачі (діти, які спостерігають за цькуванням, ця категорія осіб також, як і самі жертви, можуть почуватися в небезпеці).

Схильними до булінгу можуть бути як хлопці, так і дівчата. Зброя хлопців частіше всього – це фізичний булінг, тоді як дівчата застосовують плітки про однокласників, або відокремлення дитини з певної групи.

Психологи стверджують, що булером може бути цілком нормальна, всебічно розвинена дитина, яка має бажання бути лідером, отримати авторитет, але не має певного інструменту, як досягти мети без агресії.

Однак кривдником може стати дитина, що звикла до насильства, якщо насильство по відношенню до неї самої проявляють наприклад вдома батьки, або інші родичі.

Коли дитина піддається насильству в школі, протягом певного довготривалого часу, у неї починаються певні зміни в психіці: дитина переживаючи важкі емоції – приниження та сором, злість, з часом стає агресивною. Така поведінка може перейти і у доросле життя. В неї починається схильність до депресій та суїциду.

Починається зниження самооцінки, відсторонення від спілкування, розвиваються певні фобії.

Негативні наслідки в житті можуть бути і у булера, адже з часом у нього виникають негаразди у стосунках із суспільством; не знаючи іншої манери поведінки, він може перенести її у доросле життя, є ймовірність, що надалі булери пов'язуватимуть своє життя із криміналом.

Отже, як захистити свою дитину від негативного впливу однолітків?

Часто вчителі не розуміють булінг, як насильство. На їхню думку – це діти, вони жартують у такий спосіб. Однак важлива роль у цій ситуації припадає саме на педагогів. Але допомогти їм повинні керівництво школи та батьки.

В світлі вирішення цієї проблеми найчастіше булерів відраховують зі школи, переводячи до іншого шкільного закладу. Але чи насправді ця проблема вирішена? Невже вони не зможуть ображати інших дітей в іншому закладі? Що змінилось? Керівництво просто перенесло проблему на інші плечі. Тому вирішувати цю проблему необхідно іншими шляхами.

Батьки зобов'язані спілкуватися зі своєю дитиною, цікавитися життям, але робити це так, щоб це не було контролем, нав'язуванням своїх стереотипів. Якщо дитина є жертвою, необхідно пояснити дитині, що є різниця між «донести», «пліткувати» чи «розповісти» і доповісти. Необхідно звернутися до керівництва школи з вимогою допомогти в цій справі, якщо необхідно то й писати скарги, бажано колективні, адже як керівництво навчального закладу несе особисту відповідальність за створення безпечного і комфортного середовища для кожної дитини.

Необхідно запровадити дисциплінарні заходи, де передбачено виховний, а не каральний характер. Осуд, зауваження, догана мають бути спрямовані на вчинок учня і його можливі наслідки, а не на особистість порушника правил. Аналізуючи ситуацію, треба з'ясувати, що трапилося, вислухати обидві сторони, підтримати потерпілого й обов'язково поговорити із кривдником, щоб зрозуміти, чому він або вона так вчинили, що можна зробити, щоб таке не повторилося. До такої розмови варто залучити шкільного психолога.

Кривдник повинен зрозуміти, що за його ганебну поведінку можлива певна відповідальність, як йому самому так і батькам.

На мою думку, ефективним методом запобігання дитячої агресії можуть бути заходи – тренінги, де буде обговорено, як правильно протидіяти булінгу, як правильно поводити себе, коли ти є жертвою насильства.

Висновки. Отже, булінг – одна з тих головних проблем в Україні, яку ми маємо на сьогодні. Цей вид насильства не є новим, однак він вимагає заходів для подолання.

Робітникам шкільних закладів та родичам необхідно усвідомлювати всю сутність цього слова, адже явище, коли дитина знущується, не є нормальним. Це дії, які завдають школи психологічному, фізичному здоров'ю і вони мають наслідки в подальшому житті.

Список використаних джерел

1. В межах проекту мін'юсту «Я маю право!» розпочато інформаційну кампанію #стопбулінг для дітей та їх батьків. *Міністерство юстиції України*. 06-08-2018. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/v-mejah-proektu-minyustu->

ya-mayu-pravo-rozpochato-informatsiynu-kampaniyu-stopbuling-dlya-ditey-ta-ih-batkiv (дата звернення 14.11.2018).

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» щодо протидії булінгу: проект закону України від 18.09.2018 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64402 (дата звернення 15.10.2018).

3. Olweus D. Bullying at school: Prevalence estimation, a useful evaluation design, and a new national initiative in Norway. *Association for Child Psychology and Psychiatry Occasional Papers*. 2004. № 23. P. 5-17.

4. Булінг ми всі можемо допомогти це зупинити: посібник для батьків учнів початкових і середніх шкіл. 2013. 12 с. URL: <http://www.edu.gov.on.ca/eng/multi/ukrainian/bullyinguk.pdf> (дата звернення 15.10.2018).